

פרק ב / ברוריה בן-דוד (וייס)

בתקופת הכיבוש הייתה כנען מפולגת לממלכות זעירות ובראשן עמדו מלכים והיו ממלכות שלא הייתה בהן אלא עיר אחת מוקפת חומה. כזו הייתה העיר יריחו.

לשם מה שלח יהושע את המרגלים?- לרגל ביריחו.

מה נאמר בפרק על המרגלים?

"וישלח יהושע בן נון מן השטים שנים אנשים מרגלים חרש".

חרש-בסתר. יהושע הסתיר את הדבר מהעם, כדי שלא יישנה מה שקרה כאשר משה שלח את המרגלים.

מדוע לדעתכם הסתפק יהושע בשני מרגלים?

יהושע זכר את הכישלון בשליחת שנים עשר המרגלים ולכן הסתפק רק בשניים.

כמה פעמים מוזכרת המילה "אנשים" בפרק?

שתיים עשרה פעמים.

האם המספר הזה מזכיר לכם משהו?

מניין מרגלי משה.

אילו תכונות צריכות להיות למרגלים?

אמיצי לב, נבונים, יודעים לשמור סוד.

מה היה תפקידם של המרגלים?

"לכו ראו את הארץ ואת יריחו" (פס' א'). יש מפרשים הסוברים ש, "ואת" עושה את השם שלפניה לנסמך כלומר: הכוונה ארץ יריחו. ויש המפרשים: לכו ראו את חלק הארץ הסמוך לגדה המערבית של הירדן ובמיוחד את העיר יריחו.

המרגלים הגיעו ליריחו והשתדלו לבצע את משימת הריגול כראוי, ועשו הכול כדי לא לעורר חשד בקרב תושבי יריחו. אך בכל זאת נודע למלך יריחו על בואם לעירו. **כיצד?** כנראה שהאורחים בבית רחב או בלשי המלך שמו לבם לשני הזרים וחשדו בהם שהם מרגלים מבני ישראל.

רחב הרגישה כי נודע דבר בואם לביתה והיא החליטה לא להסגירם. מדוע?

כי לא היה בידה שום ספק שבני-ישראל ינצחו את תושבי יריחו. נמס לבם של תושבי יריחו מאימה ופחד לאחר ששמעו דברים מופלאים על ישראל.

מה אומרים שליחי המלך לרחב?

"הוציאי האנשים הבאים אליך אשר באו לביתך, כי לחפר את כל הארץ באו".

מה פירוש המילה לחפור?- לרגל.

"ותקרבון אלי כלכם ותאמרו נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ" (דבר' א, כב).

שימו לב: קיימת מעין הדרגה בדבריהם. הבאים אליך... באו לביתך... לחפר את כל הארץ
באו... המלך הוסיף את המילה **כל** כדי להדגיש שהסכנה גדולה מאוד.

כיצד רחב הוליכה שולל את שליחי המלך?

היא הסתירה את המרגלים בפשתי העץ הערוכות על הגג לשם ייבוש. לשליחי המלך אמרה
סמוך לחשכה לפני סגירת שערי העיר הם יצאו. אינה יודעת באיזה כיוון הלכו, ומציעה
להם למהר לרדוף אחר המרגלים, בוודאי ישיגום.

שליחי המלך האמינו לרחב ומיהרו לרדוף אחר המרגלים.

לאחר שהשליחים הלכו עלתה רחב על הגג ואמרה למרגלים שהסכנה חלפה והסבירה להם
מדוע הצילה אותם, וביקשה שייגמלו לה בעד החסד. **כיצד?**
היא ביקשה להישבע לה שכשם שהיא עשתה עמם חסד יעשו גם הם עם בית אביה חסד
ולא ימיתו אותם בזמן כיבוש העיר.

במספר מקומות במקרא המילה חסד היא קיום ברית והבטחה, "וישמר ה' אלקיך לך את
הברית ואת החסד אשר נשבע לאבתך" (דבר' ז, יב).

מה הבטיחו המרגלים לרחב?

שלא ייתנו להמית אותה ואת בני ביתה. אם ינסה מישהו להמיתם ימסרו את עצמם תחתיהם
למות.

באילו תנאים יהיו פטורים מקיומה של השבועה?

- א. אם לא תקשור חוט שני בחלונה לאות שזהו ביתה.
- ב. אם ייצא מישהו מדלתי ביתה החוצה בזמן כיבוש העיר.
- ג. אם תספר לאנשי יריחו חוץ מבית אביה את דברי המרגלים, שלא יתערבו עם בית
אביה רבים מבני יריחו.

כיצד מילטה רחב את שני המרגלים מן העיר?

היא הורידה אותם בחבל שנמצא בקיר החומה. רחב יעצה למרגלים לפנות לצד מערב בכיוון
הפוך לצד ששליחי המלך פנו (שליחי המלך פנו לצד מזרח לכיוון שבו נמצא מחנה בני
ישראל). להתחבא שם שלשה ימים עד שהרודפים התיאשו מלמצוא אותם וישבו ליריחו.

מה המסקנה שהסיקו המרגלים משליחותם?

לבם של יושבי כנען נמוג מרוב פחד כפי שלמדו מדברי רחב.
ניצחונם של בני-ישראל מובטח.

התלמידים יחלקו את הפרק לתפקידים ויקראו את הפרק לפי תפקידים.

שני אנשים נשלחים לריגול,
בפקודת יהושע חוצים את הגבול.
מסתננים ליריחו המסוגרת והנצורה,
לנים בבית רחב בקיר החומה.
למלך נודע הוא שלח לתפסם,
בפשתי העיץ בגגה הסתירה אותם,
את שליחי המלך הוליכה שולל.
ידעה כי אין לעמה תקווה כלל.
כי נמס לבם של תושבי יריחו,
לשמע הנפלאות שעשה ה' לעמו.
את המרגלים הורידה בחבל
בעד חלון ביתה.
לאחר שהבטיחו להציל את משפחתה,
בתנאי שאת כולם תאסוף לביתה.
ותקשור חוט שני על חלונה.
המרגלים למחנה ישראל חוזרים,
ניצחוננו מובטח הם מכריזים.

ניבי תנ"ך

ניב - מבטא לשוני מורכב ממילים אחדות שהוראתו הכוללת שונה לפעמים מן ההוראה של כל מילה בודדת בו.
לשוננו עשירה בניבים מקראיים ותלמודיים.

כחוט השני (פס' יח).
הוראתו: משל לרעיון מרכזי ורצוף לאורך יצירה ספרותית וכדו', קו יסודי.

לא קמה בו רוח (פס' יא).
הוראתו: מרוב פחד עזבו אומץ לבו.

דמו בראשו (פס' יט).
הוראתו: הינו אחראי ועליו לשאת בתוצאות.

עבודה בכתב

- (1) כיצד הצילה רחב את המרגלים?
- (2) מדוע לא הסגירה אותם?
- (3) מה הבטיחו לה ובאילו תנאים תקוים הבטחתם?

(4) התכירו מי אנחנו?

- א. באנו לחפור את הארץ.
- ב. בביתי התחבאו המרגלים.
- ג. שלחתי שליחים לתפוס את המרגלים.
- ד. נמס לבבנו מפחד ישראל.
- ה. הסתתרנו בפשתי העץ הערוכות על הגג.
- ו. פנינו לצד מזרח.
- ז. התחבאנו שלשה ימים בהר ממערב ליריחו.

(5) מי אמר למי?

- א. לכו ראו את הארץ ואת יריחו.
- ב. לחפר את כל הארץ באו.
- ג. באו אלי אנשים ולא ידעתי מאין המה.
- ד. ולא קמה עוד רוח באיש מפניכם.
- ה. והצלתם את נפשותינו ממות.
- ו. נפשינו תחתיכם למות.
- ז. את תקוות חוט השני הזה תקשרי בחלון.
- ח. כל אשר יצא מדלתי ביתך החוצה דמו בראשו.
- ט. אם תגידי את דברינו זה והיינו נקיים משבועתך.
- י. גם נמגו כל יושבי הארץ מפנינו.

(6) כתבו בלשון הספר :

- א. לרגל.
- ב. החביאה אותו.
- ג. נמס ליבם מרוב פחד.
- ד. נהיה פטורים מלקיים את שבועתנו.
- ה. הוא עצמו יהיה אשם בשפיכת דמו.